

I

(Leģislatīvi akti)

REGULAS

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA (ES) 2019/941

(2019. gada 5. jūnijs)

par riskgatavību elektroenerģijas sektorā un ar ko atceļ Direktīvu 2005/89/EK

(Dokuments attiecas uz EEZ)

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 194. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

pēc leģislatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu ⁽¹⁾,

ņemot vērā Reģionu komitejas atzinumu ⁽²⁾,

saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru ⁽³⁾,

tā kā:

- (1) Elektroenerģijas sektorā Savienībā notiek būtiska pārkārtošanās, ko raksturo decentralizētāki tirgi, kuros ir lielāks skaits dalībnieku, lielāks no atjaunojamajiem energoresursiem iegūtas enerģijas īpatsvars un labāk starpsavienotas sistēmas. Šajā sakarā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2019/943 ⁽⁴⁾ un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2019/944 ⁽⁵⁾ mērķis ir atjaunināt tiesisko regulējumu, kas reglamentē Savienības iekšējo elektroenerģijas tirgu, lai tādējādi nodrošinātu tirgu un tīklu optimālu darbību, no kā iegūs gan uzņēmumi, gan Savienības pilsoņi. Ar šo regulu ir paredzēts sekmēt Enerģētikas savienības mērķu īstenošanu, un šo mērķu neatņemama sastāvdaļa ir energoapgādes drošība, solidaritāte, uzticēšanās un vērienīga klimata politika.
- (2) Labi funkcionējoši tirgi un sistēmas ar pienācīgiem elektroenerģijas starpsavienojumiem ir vislabākā garantija elektroenerģijas piegādes drošībai. Tomēr pat tad, ja tirgi un sistēmas darbojas labi un ir starpsavienoti, nekad nevar izslēgt elektroenerģētiskās krīzes izcelšanās risku dabas katastrofu, piemēram, ekstremālu meteoroloģisko apstākļu, ļaunprātīgu uzbrukumu vai kurināmā iztrūkuma, iespaidā. Elektroenerģētisko krīžu sekas bieži vien ietiekas arī citās valstīs. Pat ja šādas krīzes sākotnēji bijušas lokāla mēroga, to ietekme var strauji izplatīties pāri valsts robežām. Daži ārkārtēji apstākļi, piemēram, aukstuma periodi, karstuma vilņi vai kiberuzbrukumi, vienlaicīgi var ietekmēt veselus reģionus.

⁽¹⁾ OV C 288, 31.8.2017., 91. lpp.

⁽²⁾ OV C 342, 12.10.2017., 79. lpp.

⁽³⁾ Eiropas Parlamenta 2019. gada 26. marta nostāja (Oficiālajā Vēstnesī vēl nav publicēta) un Padomes 2019. gada 22. maija lēmums.

⁽⁴⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/943 (2019. gada 5. jūnijs) par elektroenerģijas iekšējo tirgu (skatīt šā Oficiālā Vēstneša 54. lpp.).

⁽⁵⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/944 (2019. gada 5. jūnijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un ar ko groza Direktīvu 2012/27/ES (skatīt šā Oficiālā Vēstneša 125. lpp.).

- (3) Starpsavienotu elektroenerģijas tirgu un sistēmu kontekstā nevar uzskatīt, ka katra valsts ir viena pati atbildīga par elektroenerģijas krīžu novēršanu un pārvarēšanu. Būtu labāk jāizmanto reģionālās sadarbības pavērtās iespējas īstenot efektīvākus un lētākus pasākumus. Ir vajadzīgs vienots noteikumu un labāk koordinētu procedūru satvars, lai nodrošinātu, ka dalībvalstis un citi dalībnieki spēj sekmīgi sadarboties pāri robežām, īstenojot lielāku pārrēķināšanu, uzticību un solidaritāti starp dalībvalstīm.
- (4) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2005/89/EK ⁽⁶⁾ noteica nepieciešamos pasākumus, kas dalībvalstīm jāveic, lai garantētu elektroapgādes drošību kopumā. Minētās direktīvas noteikumi lielā mērā ir aizstāti ar vēlākiem tiesību aktiem, jo īpaši attiecībā uz to, kā būtu jāorganizē elektroenerģijas tirgi, lai nodrošinātu, ka ir pieejama pietiekama jauda, kā būtu jāsadarbības pārvades sistēmu operatori, lai nodrošinātu sistēmas stabilitāti, kā arī attiecībā uz vajadzību nodrošināt, ka ir izveidota atbilstoša infrastruktūra. Šī regula konkrēti pievēršas elektroenerģētisko krīžu novēršanai un pārvarēšanai.
- (5) Komisijas Regulas (ES) 2017/1485 ⁽⁷⁾ un (ES) 2017/2196 ⁽⁸⁾ sniedz detalizētus noteikumus, kas reglamentē, kā pārvades sistēmu operatori un citām attiecīgām ieinteresētajām personām būtu jārikojas un jāsadarbības, lai nodrošinātu sistēmas drošību. Minētajiem tehniskajiem noteikumiem būtu jānodrošina, ka lielākā daļa elektroenerģētisko incidentu tiek efektīvi risināti operatīvajā līmenī. Šajā regulā galvenā uzmanība ir pievērsta elektroenerģētiskajām krīzēm, kam ir lielāks mērogs un ietekme. Tajā izklāstīts, kas dalībvalstīm būtu jā dara, lai novērstu šādas krīzes, un kādus pasākumus tās var veikt, ja izrādās, ka ar sistēmas darbības noteikumiem vien nepietiek. Tomēr pat elektroenerģētisko krīžu laikā būtu jāturpina pilnībā ievērot sistēmas darbības noteikumus, un šai regulai būtu jāatbilst Regulai (ES) 2017/2196.
- (6) Šī regula nosaka vienotu noteikumu satvaru tam, kā novērst un pārvarēt elektroenerģētiskās krīzes, kā arī sagatavoties tām, un tas palielinās pārrēķināšanu sagatavošanas posmā un elektroenerģētiskās krīzes laikā un nodrošinās, ka pasākumi tiek veikti saskaņotā un efektīvā veidā. Tā prasa, lai dalībvalstis sadarbības reģionālā līmenī un attiecīgos gadījumos divpusēji, ievērojot solidaritātes principu. Ar to arī izveido sistēmu elektroenerģijas piegādes drošības efektīvai uzraudzībai Savienībā, izmantojot Elektroenerģijas jautājumu koordinācijas grupu (ECG), ko izveidoja ar Komisijas 2012. gada 15. novembra lēmumu ⁽⁹⁾, kā forumu informācijas apmaiņai un sadarbības veicināšanai starp dalībvalstīm, jo īpaši elektroapgādes drošības jomā. Dalībvalstu sadarbības un uzraudzības sistēmas nolūks ir panākt labāku riskgataību ar zemākām izmaksām. Šai regulai būtu arī jānostiprina iekšējais elektroenerģijas tirgus, uzlabojot dalībvalstu savstarpējo uzticību un palāvību un novēršot nepiemērotu valsts iejaukšanos elektroenerģētisko krīžu gadījumā, jo īpaši izvairoties no nepamatotas pārrobežu plūsmu un starpzonu pārvades jaudas samazināšanas, tādējādi novēršot negatīvu plašāku ietekmi uz kaimiņos esošām dalībvalstīm.
- (7) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2016/1148 ⁽¹⁰⁾ nosaka vispārējus noteikumus par tīklu un informācijas sistēmu drošību, savukārt īpašus noteikumus par kibernetiskās drošības izstrādās, izmantojot tīkla kodeksu, kā noteikts Regulā (ES) 2019/943. Šī regula papildina Direktīvu (ES) 2016/1148, nodrošinot, ka kibernetiskie tiek atbilstoši identificēti kā risks un ka to risināšanai izmantotie pasākumi ir pienācīgi atspoguļoti riskgataības plānos.
- (8) Padomes Direktīva 2008/114/EK ⁽¹¹⁾ paredz procesu ar mērķi uzlabot izraudzītu Eiropas kritisko infrastruktūru – tostarp vairāku elektroinfrastruktūru – drošību. Direktīva 2008/114/EK kopā ar šo regulu palīdz izveidot visaptverošu pieeju Savienības enerģētiskajai drošībai.

⁽⁶⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2005/89/EK (2006. gada 18. janvāris) par pasākumiem, lai nodrošinātu elektroapgādes drošumu un ieguldījumus infrastruktūrā (OV L 33, 4.2.2006., 22. lpp.).

⁽⁷⁾ Komisijas Regula (ES) 2017/1485 (2017. gada 2. augusts), ar ko izveido elektroenerģijas pārvades sistēmas darbības vadlīnijas (OV L 220, 25.8.2017., 1. lpp.).

⁽⁸⁾ Komisijas Regula (ES) 2017/2196 (2017. gada 24. novembris), ar ko izveido tīkla kodeksu par ārkārtas un atjaunošanas stāvokli elektro-sistēmā (OV L 312, 28.11.2017., 54. lpp.).

⁽⁹⁾ Komisijas Lēmums (2012. gada 15. novembris), ar ko izveido Elektroenerģijas jautājumu koordinācijas grupu (OV C 353, 17.11.2012., 2. lpp.).

⁽¹⁰⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2016/1148 (2016. gada 6. jūlijs) par pasākumiem nolūkā panākt vienādi augsta līmeņa tīklu un informācijas sistēmu drošību visā Savienībā (OV L 194, 19.7.2016., 1. lpp.).

⁽¹¹⁾ Padomes Direktīva 2008/114/EK (2008. gada 8. decembris) par to, lai apzinātu un noteiktu Eiropas Kritiskās infrastruktūras un novērtētu vajadzību uzlabot to aizsardzību (OV L 345, 23.12.2008., 75. lpp.).

- (9) Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums Nr. 1313/2013/ES ⁽¹²⁾ prasa dalībvalstīm ik pēc trim gadiem sagatavot riska novērtējumus valsts vai attiecīgā vietējā līmenī un izstrādāt un pilnveidot katastrofu riska pārvaldības plānošanu valsts vai attiecīgā vietējā līmenī. Konkrētajām riska novēršanas, riskgatavības un riska plānošanas darbībām šajā regulā vajadzētu būt saskanīgām ar plašākajiem daudzējāda apdraudējuma valsts riska novērtējumiem, ko prasa Lēmums Nr. 1313/2013/ES.
- (10) Par elektroapgādes drošības nodrošināšanu savā teritorijā ir atbildīgas dalībvalstis, taču par elektroapgādes drošību kopīga atbildība ir arī Komisijai un citiem Savienības dalībniekiem to attiecīgajās darbības un kompetences jomās. Elektroapgādes drošībai ir vajadzīga efektīva sadarbība starp dalībvalstīm, Savienības iestādēm, struktūrām, birojiem un aģentūrām, kā arī attiecīgajām ieinteresētajām personām. Sadales sistēmu operatoriem un pārvades sistēmu operatoriem ir būtiska nozīme, nodrošinot drošu, uzticamu un efektīvu elektroenerģijas sistēmu saskaņā ar Direktīvas (ES) 2019/944 31. un 40. pantu. Regulatīvajām iestādēm un citām attiecīgajām valsts iestādēm arī ir būtiska nozīme, nodrošinot un uzraugot elektroapgādes drošību, jo tas ir viens no uzdevumiem, kas tām paredzēti Direktīvas (ES) 2019/944 59. pantā. Dalībvalstīm būtu jāizraugās esoša vai jauna struktūra kā to vienīgā valsts pārvaldes vai regulatīvā iestāde, kuras mērķis ir nodrošināt visu iesaistīto dalībnieku pārredzamu un iekļaujošu līdzdalību, riskgatavības plānu efektīvu sagatavošanu un pienācīgu īstenošanu, kā arī veicināt elektroenerģijas krīžu novēršanu un *ex post* izvērtēšanu un saistīto informācijas apmaiņu.
- (11) Vienotai pieejai elektroenerģētisko krīžu novēršanai un pārvarēšanai ir vajadzīga vienota izpratne starp dalībvalstīm par to, kas ir elektroenerģētiskā krīze. Jo īpaši šai regulai būtu jāveicina koordinācija starp dalībvalstīm nolūkā identificēt situāciju, kurā ir esošs vai draudošs potenciālais risks, ka radīsies nozīmīgs elektroenerģijas iztrūkums vai nespēja piegādāt elektroenerģiju patērētājiem elektroenerģiju. Elektroenerģijas pārvades sistēmu operatoru Eiropas tīklam ("ENTSO-E") un dalībvalstīm būtu attiecīgi jānosaka konkrēti reģionālie un valstu elektroenerģētiskās krīzes scenāriji. Šādai pieejai būtu jānodrošina, ka tiek aptvertas visas attiecīgās krīzes, ņemot vērā reģionu un valstu īpatnības, piemēram, tīkla topoloģiju, elektroenerģijas resursu struktūru, tās ražošanas un patēriņa apjomu un iedzīvotāju blīvuma pakāpi.
- (12) Vienota pieeja elektroenerģētisko krīžu novēršanai un pārvarēšanai nozīmē arī to, ka visām dalībvalstīm elektroapgādes drošības risku apzināšanā jāizmanto vienas un tās pašas metodes un definīcijas un ka tās spēj efektīvi salīdzināt savu un kaimiņvalstu veikumu minētajā jomā. Šajā regulā elektroapgādes drošības monitoringam Savienībā ir apzināti divi rādītāji: "sagaidāmā nepadotā enerģija", ko izsaka kā GWh/gadā, un "sagaidāmais slodzes zuduma ilgums", ko izsaka kā stundas gadā. Šie rādītāji ir daļa no Eiropas resursu pietiekamības novērtējuma, ko veic ENTSO-E atbilstīgi Regulas (ES) 2019/943 23. pantam. ECG būtu regulāri jāuzrauga elektroapgādes drošība, par pamatu izmantojot šo rādītāju rezultātus. Šie rādītāji būtu jāizmanto arī Energoregulatoru sadarbības aģentūrai (ACER), kad tā savos ikgadējos elektroenerģijas tirgus uzraudzības ziņojumos atbilstīgi Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2019/942 ⁽¹³⁾ 15. pantam ziņo par dalībvalstu veikumu elektroapgādes drošības jomā.
- (13) Lai nodrošinātu riska novērtējumu saskanību tādā veidā, kas elektroenerģētiskās krīzes situācijā vairo uzticēšanos starp dalībvalstīm, ir vajadzīga vienota pieeja riska scenāriju apzināšanai. Tāpēc ENTSO-E pēc apspriešanās ar attiecīgajām ieinteresētajām personām būtu jāizstrādā un jāatjaunina kopīga riska noteikšanas metodika sadarbībā ar ACER un ar ECG tajā tās sastāvā, kuru veido tikai dalībvalstu pārstāvji. ENTSO-E būtu jāierosina metodika, un ACER tā būtu jāapstiprina. ACER, apspriežoties ar ECG, maksimāli jāņem vērā ECG paustie viedokļi. Kad kļūst pieejama būtiska jauna informācija, ENTSO-E būtu jāatjaunina kopīgā riska noteikšanas metodika.
- (14) Pamatojoties uz minēto vienoto riska noteikšanas metodiku, ENTSO-E būtu regulāri jāizstrādā un jāatjaunina reģionālie elektroenerģētiskās krīzes scenāriji un jāapzina katram reģionam visnozīmīgākie riski, piemēram,

⁽¹²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums Nr. 1313/2013/ES (2013. gada 17. decembris) par Savienības civilās aizsardzības mehānismu (OV L 347, 20.12.2013., 924. lpp.).

⁽¹³⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/942 (2019. gada 5. jūnijs), ar ko izveido Eiropas Savienības Energoregulatoru sadarbības aģentūru (skatīt šā Oficiālā Vēstneša 22. lpp.).

ekstremāli meteoroloģiskie apstākļi, dabas katastrofas, kurināmā iztrūkums vai ļaunprātīgi uzbrukumi. Apsverot krīzes scenāriju, kas paredz gāzes iztrūkumu, gāzes piegādes traucējumu risks būtu jānovērtē, pamatojoties uz gāzes piegāžu un infrastruktūras traucējumu scenārijiem, ko izstrādājis gāzes pārvades sistēmu operatoru Eiropas tīkls (ENTSO-G), ievērojot Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2017/1938⁽¹⁴⁾ 7. pantu. ENTSO-E vajadzētu būt iespējai deleģēt uzdevumus, kas saistīti ar reģionālo krīzes scenāriju apzināšanu reģionālos koordinācijas centros, kas izveidoti saskaņā ar Regulas (ES) 2019/943 35. pantu. Minētie deleģētie uzdevumi būtu jāveic ENTSO-E pārraudzībā. Dalībvalstīm, balstoties uz reģionālajiem elektroenerģētiskās krīzes scenārijiem, principā ik pēc četriem gadiem būtu jāizstrādā un jāatjaunina savi valsts krīzes scenāriji. Minētajiem scenārijiem būtu jāveido pamats riskgatavības plāniem. Apzinot riskus valsts līmenī, dalībvalstīm būtu jāapņemas jebkādi iespējamie riski, ko tās saskata attiecībā uz elektroapgādes drošībai nozīmīgas infrastruktūras īpašumtiesībām, un jebkādi iespējamie pasākumi, ja tādi ir, kas veikti, lai novērstu šādus riskus, piemēram, vispārīgi vai nozares tiesību akti par investīciju vērtēšanu vai īpašas tiesības kādiem akcionāriem, ar norādi par to, kāpēc tās šādus pasākumus uzskata par nepieciešamiem un samērīgiem.

- (15) Reģionālai pieejai, kā apzināt riska scenārijus un izstrādāt preventīvos, sagatavošanas un mīkstināšanas pasākumus, būtu jānodrošina ieguvumi gan pasākumu iedarbīguma, gan resursu optimāla izmantojuma ziņā. Turklāt vienlaicīgas elektroenerģētiskās krīzes gadījumā koordinēta un iepriekš saskaņota pieeja nodrošinātu saskanīgus pretpasākumus un mazinātu iespējamo negatīvo blakusietekmi, kādu uz kaimiņu dalībvalstīm varētu atstāt šauri valsts pasākumi. Tāpēc šī regula prasa, lai dalībvalstis sadarbojas reģionālā kontekstā.
- (16) Reģionālajiem koordinācijas centriem būtu jāveic reģionālas nozīmes uzdevumi, kas tiem uzticēti saskaņā ar Regulu (ES) 2019/943. Lai nodrošinātu, ka tie savus uzdevumus var veikt sekmīgi un ciešā sadarbībā ar attiecīgajām valstu iestādēm nolūkā novērst un mīkstināt lielāka mēroga elektroenerģētiskos incidentus, šajā regulā prasītajai reģionālajai sadarbībai par pamatu būtu jāizmanto reģionālās sadarbības struktūras, ko izmanto tehniskā līmenī, proti, dalībvalstu grupas, kuras kopīgi izmanto vienu reģionālo koordinācijas centru. Tāpēc reģionālo koordinācijas centru ģeogrāfiskie reģioni ir svarīgi reģionālo elektroenerģētiskās krīzes scenāriju un riska novērtējumu noteikšanai. Tomēr dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai veidot apakšgrupas reģionos sadarbībai attiecībā uz konkrētiem reģionāliem pasākumiem vai minētajā nolūkā sadarboties esošajos reģionālās sadarbības forumos, jo būtiska ir tehniskā spēja sniegt savstarpēju palīdzību elektroenerģētiskās krīzes laikā. Tas ir tāpēc, ka ne visas dalībvalstis lielākā reģionā noteikti būs spējīgas apgādāt citu dalībvalsti ar elektroenerģiju krīzes gadījumā. Tādējādi nav nepieciešams, lai visas dalībvalstis reģionā noslēgtu reģionālus nolīgumus par konkrētiem reģionāliem pasākumiem. Tā vietā šādi nolīgumi būtu jānoslēdz dalībvalstīm, kas ir tehniski spējīgas cita citai sniegt palīdzību.
- (17) Regula (ES) 2019/943 paredz, ka vidēja termiņa līdz ilgtermiņa Eiropas resursu pietiekamības novērtējumam (griezumā no 10 nākamajiem gadiem līdz nākamajam gadam) izmanto vienotu metodiku nolūkā nodrošināt, ka dalībvalstu lēmumi attiecībā uz iespējamajām investīciju vajadzībām ir balstīti pārredzamos un kopīgi saskaņotos principos. Eiropas resursu pietiekamības novērtējumam ir cits mērķis nekā īstermiņa pietiekamības novērtējumiem, kurus izmanto, lai konstatētu īsos laikposmos iespējamās problēmas saistībā ar pietiekamību, un kuri ir sezonālās pietiekamības novērtējumi (nākamajiem sešiem mēnešiem) un pietiekamības novērtējumi nākamās nedēļas līdz vismaz nākamās dienas griezumā. Runājot par īstermiņa novērtējumiem, ir vajadzīga vienota pieeja tam, kā tiek konstatētas iespējamās pietiekamības problēmas. ENTSO-E būtu jāveic ziemas un vasaras pietiekamības novērtējumi, lai brīdinātu dalībvalstis un pārvades sistēmu operatorus par riskiem, kas saistīti ar elektroapgādes drošību varētu iestāties nākamajos sešos mēnešos. Lai uzlabotu pietiekamības novērtējumus, ENTSO-E tiem būtu jāizstrādā vienota varbūtiskā metodika, apspriežoties ar attiecīgajām ieinteresētajām personām un sadarbībā ar ACER un ar ECG tajā tās sastāvā, kuru veido tikai dalībvalstu pārstāvji. ENTSO-E būtu jāierosina ACER minētā metodika un tās atjauninājumi, un ACER būtu jāapstiprina priekšlikums un tā atjauninājumi. Apspriežoties ar ECG, ACER ir maksimāli jāņem vērā ECG paustie viedokļi. Kad kļūst pieejama būtiska jauna informācija, ENTSO-E būtu jāatjaunina metodika. ENTSO-E vajadzētu būt iespējai ar sezonālās pietiekamības novērtējumiem saistītos uzdevumus deleģēt reģionālajiem koordinācijas centriem, bet deleģētie uzdevumi būtu jāveic ENTSO-E pārraudzībā.

⁽¹⁴⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2017/1938 (2017. gada 25. oktobris) par gāzes piegādes drošības aizsardzības pasākumiem un ar ko atceļ Regulu (ES) Nr. 994/2010 (OV L 280, 28.10.2017., 1. lpp.).

- (18) Pārvides sistēmu operatoriem sezonālo pietiekamības novērtējumu sagatavošanai izmantotā metodika būtu jāpiemēro, veicot jebkādu citu īstermiņa riska novērtējumu, proti, nākamās nedēļas līdz vismaz nākamās dienas elektroenerģijas ražošanas pietiekamības prognozes, ko paredz Regula (ES) 2017/1485.
- (19) Lai nodrošinātu vienotu pieeju elektroenerģētisko krīžu novēršanai un pārvarēšanai, katras dalībvalsts kompetentajai iestādei būtu jāizstrādā riskgatavības plāns, pamatojoties uz reģionālajiem un valsts elektroenerģētiskās krīzes scenārijiem. Kompetentajām iestādēm būtu jāapspriežas ar ieinteresētajām personām vai ieinteresēto personu grupu pārstāvjiem, piemēram, ražotāju vai to tirdzniecības struktūru vai sadales sistēmu operatoru pārstāvjiem, kad tie ir būtiski elektroenerģētiskās krīzes nepieļaušanai un novēršanai. Minētajā nolūkā kompetentajām iestādēm būtu jāņem par piemērotu kārtību, kādā veicama apspriešanās. Riskgatavības plānos būtu jāapraksta iedarbīgi, samērīgi un nediskriminējoši pasākumi, kas aptver visus apzinātos elektroenerģētiskās krīzes scenārijus. Būtu jāņem vērā ierosināto pieprasījuma puses un piedāvājuma puses pasākumu ietekme uz vidi. Šiem plāniem vajadzētu nodrošināt pārredzamību, jo īpaši attiecībā uz apstākļiem, kādos elektroenerģētisko krīžu mīkstināšanai var izmantot ārpustirgus pasākumus. Visiem plānotajiem ārpustirgus pasākumiem vajadzētu būt saskaņā ar šajā regulā paredzētajiem noteikumiem. Riskgatavības plāni būtu jāpublisko, vienlaikus nodrošinot sensitīvas informācijas konfidencialitāti.
- (20) Riskgatavības plānos būtu jānosaka valsts, reģionālie un attiecīgā gadījumā divpusējie pasākumi. Reģionālie un attiecīgos gadījumos divpusējie pasākumi ir īpaši vajadzīgi vienlaicīgas elektroenerģētiskās krīzes apstākļos, kad ir vajadzīga koordinēta un iepriekš saskaņota pieeja, lai nodrošinātu saskaņīgus pretpasākumus un mazinātu negatīvas blakusietekmes risku. Šajā nolūkā pirms riskgatavības plānu pieņemšanas kompetentajām iestādēm būtu jāapspriežas ar attiecīgo dalībvalstu kompetentajām iestādēm. Attiecīgās dalībvalstis ir valstis, kurās var būt negatīva plašāka ietekme vai cita ietekme uz otras puses elektroenerģijas sistēmu neatkarīgi no tā, vai minētās dalībvalstis atrodas tajā pašā reģionā vai ir tieši savienotas. Plānos būtu jāņem vērā attiecīgie valsts apstākļi, tostarp situācija tālākajos reģionos Līguma par Eiropas Savienības darbību 349. panta nozīmē un dažās izolētās mikrosistēmās, kuras nav pievienotas valstu pārvides sistēmām. Minētajā sakarā dalībvalstīm būtu jāizdara pienācīgi secinājumi cita starpā attiecībā uz šīs regulas noteikumiem par elektroenerģētiskās krīzes scenāriju apzināšanu reģionālā līmenī un reģionālajiem un divpusējiem pasākumiem, kas noteikti riskgatavības plānos, kā arī noteikumiem par palīdzību. Plānos būtu skaidri jāparedz kompetento iestāžu loma un pienākumi. Valsts pasākumos būtu pilnībā jāņem vērā reģionālie un divpusējie pasākumi, par kuriem panākta vienošanās, un būtu pilnībā jāizmanto iespējas, ko sniedz reģionālā sadarbība. Pēc būtības tiem vajadzētu būt tehniskiem un operatīviem plāniem – to funkcija ir palīdzēt novērst elektroenerģētiskās krīzes iestāšanos vai saasināšanos un mīkstināt tās sekas.
- (21) Riskgatavības plāni būtu regulāri jāatjaunina. Lai nodrošinātu, ka šie plāni ir atjaunināti un iedarbīgi, katra reģiona dalībvalstu kompetentajām iestādēm sadarbībā ar pārvides sistēmu operatoriem un citām attiecīgām ieinteresētajām personām reizi divos gados vajadzētu organizēt elektroenerģētisko krīžu simulācijas, lai pārbaudītu to atbilstību.
- (22) Šajā regulā paredzētā modeļa mērķis ir sekmēt plānu sagatavošanu, paredzot dalībvalstīm specifiskas papildu informācijas iekļaušanu. Modelis ir paredzēts arī tam, lai sekmētu apspriešanos ar citām dalībvalstīm attiecīgajā reģionā un ar ECG. Apspriedēm reģionālā mērogā un ECG ietvaros būtu jānodrošina, ka vienā dalībvalstī vai reģionā veikti pasākumi neapdraud elektroapgādes drošību citās dalībvalstīs vai reģionos.
- (23) Ir svarīgi sekmēt saziņu un pārredzamību starp dalībvalstīm ikreiz, kad tām ir konkrēta, nopietna un uzticama informācija par to, ka varētu iestāties elektroenerģētiskā krīze. Šādos apstākļos attiecīgajām dalībvalstīm būtu bez liekas kavēšanās jāinformē Komisija, kaimiņos esošās dalībvalstis un ECG, sniedzot informāciju jo īpaši par elektroapgādes stāvokļa pasliktināšanās cēloņiem, elektroenerģētiskās krīzes novēršanai plānotajiem pasākumiem un par iespējamo vajadzību pēc palīdzības no citām dalībvalstīm.

- (24) Lai elektroenerģētiskās krīzes gadījumā nodrošinātu koordinētu rīcību un mērķorientētu palīdzību, ļoti svarīga ir informācijas apmaiņa. Tāpēc šī regula uzliek kompetentajai iestādei pienākumu bez liekas kavēšanās informēt reģiona dalībvalstis, kaimiņos esošās dalībvalstis un Komisiju, kad tā nonāk elektroenerģētiskajā krīzē. Kompetentajai iestādei arī būtu jāsniedz informācija par krīzes cēloņiem, krīzes mīkstināšanai veiktajiem un plānotajiem pasākumiem un iespējamo vajadzību pēc palīdzības no citām dalībvalstīm. Ja šī palīdzība ietver ne tikai elektroapgādes drošību, piemērojamajam tiesiskajam regulējumam joprojām vajadzētu būt Savienības civilās aizsardzības mehānismam.
- (25) Elektroenerģētiskās krīzes gadījumā dalībvalstīm būtu jāsadarbojas solidaritātes garā. Papildus minētajam vispārējam noteikumam būtu jāparedz atbilstīgs noteikums, ka dalībvalstīm jāpiedāvā cita citai palīdzība elektroenerģētiskās krīzes gadījumā. Šādas palīdzības pamatā vajadzētu būt saskaņotiem, koordinētiem pasākumiem, kas izklāstīti riskgatacības plānos. Ar šo regulu dalībvalstīm tiek piešķirta plaša rīcības brīvība vienoties par šādu koordinētu pasākumu saturu un tādējādi par to sniegtās palīdzības saturu. Dalībvalstu ziņā ir izlemt un vienoties par šādiem koordinētiem pasākumiem, ņemot vērā pieprasījumu un piedāvājumu. Tajā pašā laikā ar šo regulu nodrošina, ka saistībā ar palīdzību, par kuru panākta vienošanās, elektroenerģiju piegādā koordinētā veidā. Dalībvalstīm būtu jāvienojas par tehniskajiem, juridiskajiem un finansiālajiem mehānismiem, kas nepieciešami, lai īstenotu reģionālos un divpusējos pasākumus, par kuriem panākta vienošanās. Saskaņā ar minētajiem tehniskajiem mehānismiem dalībvalstīm būtu jānorāda maksimālie piegādājamās elektroenerģijas daudzumi, kas būtu jāpārvērtē, pamatojoties uz tehniskajām iespējām piegādāt elektroenerģiju pēc tam, kad ir kļuvusi nepieciešama palīdzība elektroenerģētiskās krīzes laikā. Pēc tam dalībvalstīm būtu jāveic visi nepieciešamie pasākumi, lai īstenotu reģionālos un divpusējos pasākumus, par kuriem panākta vienošanās, un tehniskos, juridiskos un finansiālos mehānismus.
- (26) Vienojoties par koordinētajiem pasākumiem un tehniskajiem, juridiskajiem un finansiālajiem mehānismiem un citādi īstenojot noteikumus par palīdzību, dalībvalstīm būtu jāņem vērā sociālie un ekonomiskie faktori, tostarp Savienības iedzīvotāju drošība, un samērīguma princips. Tās ir aicinātas dalīties paraugpraksē un izmantot ECG kā diskusiju platformu, lai apzinātu pieejamās palīdzības iespējas, jo īpaši attiecībā uz koordinētajiem pasākumiem un vajadzīgajiem tehniskajiem, juridiskajiem un finansiālajiem mehānismiem, tostarp taisnīgas kompensācijas mehānismiem. Komisija var veicināt reģionālo un divpusējo pasākumu sagatavošanu.
- (27) Par palīdzību, ko saskaņā ar šo regulu sniedz starp dalībvalstīm, būtu jāpienākas taisnīgai kompensācijai, par ko vienojas dalībvalstis. Ar šo regulu netiek saskaņoti visi šādas taisnīgas kompensācijas aspekti starp dalībvalstīm. Tādēļ dalībvalstīm pirms palīdzības sniegšanas būtu jāvienojas par noteikumiem par taisnīgu kompensāciju. Dalībvalstij, kura lūdz palīdzību, nekavējoties būtu jāizmaksā šāda kompensācija dalībvalstij, kura sniedz palīdzību, vai būtu jānodrošina, ka tā attiecīgajai dalībvalstij tiek nekavējoties izmaksāta. Komisijai būtu jāsniedz nesaistošas norādes par taisnīgas kompensācijas galvenajiem elementiem un citiem tehnisko, juridisko un finansiālo mehānismu elementiem.
- (28) Sniedzot palīdzību saskaņā ar šo regulu, dalībvalstis īsteno Savienības tiesību aktus un tādēļ tām ir jāievēro pamattiesības, kuras garantētas Savienības tiesību aktos. Tādēļ no šādas palīdzības, ņemot vērā pasākumus, par ko vienojušās dalībvalstis, var izrietēt pienākums dalībvalstij izmaksāt kompensāciju tiem, kurus ietekmē tās pasākumi. Tādēļ dalībvalstīm vajadzības gadījumā būtu jānodrošina, ka pastāv valsts noteikumi par kompensāciju, kuri atbilst Savienības tiesību aktiem, jo īpaši pamattiesībām. Turklāt dalībvalstij, kas saņem palīdzību, galu galā būtu jāsedz visas pamatotās izmaksas, kuras citai dalībvalstij rodas, sniedzot palīdzību saskaņā ar šādiem valsts kompensācijas noteikumiem.
- (29) Elektroenerģētiskās krīzes gadījumā palīdzība būtu jāsniedz pat tad, ja dalībvalstis vēl nav vienojušās par koordinētiem pasākumiem un tehniskajiem, juridiskajiem un finansiālajiem mehānismiem, kā to prasa šīs regulas noteikumi par palīdzību. Lai šādā situācijā varētu sniegt palīdzību atbilstīgi šai regulai, dalībvalstīm būtu jāvienojas par *ad hoc* pasākumiem un mehānismiem, ar ko aizvieto trūkstošos koordinētos pasākumus un tehniskos, juridiskos un finansiālos mehānismus.
- (30) Ar šo regulu šāds palīdzības mehānisms starp dalībvalstīm tiek ieviests kā instruments, ar ko novērst vai mīkstināt elektroenerģētisko krīzi Savienībā. Tādēļ Komisijai būtu jāpārskata palīdzības mehānisms, ņemot vērā turpmāko pieredzi ar tā darbību, un attiecīgā gadījumā jāierosina izmaiņas tajā.

- (31) Šai regulai būtu jānodrošina elektroenerģijas uzņēmumiem un patērētājiem iespēja elektroenerģētisko krīžu gadījumā pēc iespējas ilgāk palauties uz tirgus mehānismiem, kas noteikti Regulā (ES) 2019/943 un Direktīvā (ES) 2019/944. Iekšējo tirgu reglamentējošie noteikumi un sistēmas darbības noteikumi būtu jāievēro pat elektroenerģētisko krīžu gadījumā. Šādos noteikumos ietilpst Regulas (ES) 2017/1485 22. panta 1. punkta i) apakšpunkts un Regulas (ES) 2017/2196 35. pants, ar kuriem regulē darījumu ierobežošanu, starpzonu jaudas piegādes ierobežošanu jaudas piešķiršanai vai grafiku sastādīšanas ierobežošanu. Tas nozīmē, ka ārpustirgus pasākumi, piemēram, pieprasījuma piespiedu atslēgšana vai elektroenerģijas papildu piegādes ārpus normālas tirgdarbības, būtu jāizmanto tikai kā galējs līdzeklis tad, kad ir izsmeltas visas tirgus sniegtās iespējas. Tāpēc pieprasījuma piespiedu atslēgšana būtu jāuzsāk tikai pēc tam, kad ir izsmeltas visas pieprasījuma brīvprātīgas atslēgšanas iespējas. Turklāt ārpustirgus pasākumiem vajadzētu būt tādiem, kas ir nepieciešami, samērīgi, nediskriminējoši un īslaicīgi.
- (32) Lai nodrošinātu pārredzamību pēc elektroenerģētiskās krīzes, kompetentajai iestādei, kas izziņoja elektroenerģētisko krīzi, būtu jāveic krīzes un tās ietekmes *ex post* izvērtējums. Minētajā izvērtējumā cita starpā būtu jāņem vērā veikto pasākumu iedarbīgums un samērīgums, kā arī to ekonomiskās izmaksas. Minētajam izvērtējumam būtu jāaptver arī pārrobežu aspekti, piemēram, pasākumu ietekme uz citām dalībvalstīm un no tām saņemtās palīdzības apmērs, ko saņēma dalībvalsts, kura izziņoja elektroenerģētisko krīzi.
- (33) Pārredzamības prasībām būtu jānodrošina, ka visi pasākumi, kas veikti elektroenerģētisko krīžu novēršanai vai pārvarēšanai, atbilst iekšējā tirgus noteikumiem un ir saskaņā ar sadarbības un solidaritātes principiem, uz kuriem balstīta Enerģētikas savienība.
- (34) Šī regula pastiprina ECG lomu. Tai būtu jāveic konkrēti uzdevumi, jo īpaši saistībā ar reģionālo elektroenerģētiskās krīzes scenāriju apzināšanas metodikas un metodikas īsterošanu un sezonālās pietiekamības novērtējumiem izstrādi un saistībā ar riskgatavības plānu sagatavošanu, un tai vajadzētu būt ievērojamai lomai dalībvalstu veikuma uzraudzīšanā elektroapgādes drošības jomā un paraugprakses izstrādē, par pamatu izmantojot gūto informāciju.
- (35) Ir iespējams, ka elektroenerģētiskā krīze var ietiekties ārpus Savienības robežām Enerģētikas kopienas līgumslēdzēju pušu teritorijā. Savienībai kā Enerģētikas kopienas dibināšanas līguma pusei būtu jāsekmē grozījumi minētajā līgumā nolūkā izveidot integrētu tirgu un vienotu normatīvo vidi, paredzot pienācīgu un stabilu tiesisko regulējumu. Lai nodrošinātu sekmīgu krīzes pārvarēšanu, Savienībai elektroenerģētiskās krīzes novēršanā un pārvarēšanā, kā arī darbībās, kas saistītas ar gatavošanos tai, būtu cieši jāsadarbojas ar Enerģētikas kopienas līgumslēdzējam pusēm.
- (36) Ja Komisija, ACER, ECG, ENTSO-E, dalībvalstis un to kompetentās un regulatīvās iestādes vai citas struktūras, vienības vai personas saņem konfidenciālu informāciju saskaņā ar šo regulu, tām būtu jānodrošina minētās informācijas konfidencialitāte. Šajā sakarā uz konfidenciālu informāciju būtu jāattiecinā spēkā esošie Savienības un valsts noteikumi par rīcību ar konfidenciālu informāciju un procesiem.
- (37) Ņemot vērā to, ka šīs regulas mērķi, proti, Savienībā nodrošināt vissekmīgāko un visefektīvāko riskgatavību, nevar pietiekami labi sasniegt atsevišķās dalībvalstīs, bet tā mēroga un iedarbības dēļ to var labāk sasniegt Savienības līmenī, Savienība var pieņemt pasākumus saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 5. pantā noteikto subsidiaritātes principu. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionalitātes principu šajā regulā paredz vienīgi tos pasākumus, kas ir nepieciešami minētā mērķa sasniegšanai.
- (38) Kipra pašlaik ir vienīgā dalībvalsts, kas nav tieši savienota ar citu dalībvalsti. Attiecībā uz dažiem šīs regulas noteikumiem būtu jāprecizē, ka tik ilgi, kamēr šī situācija nemainās, minētie noteikumi, proti, noteikumi par reģionālo elektroenerģētiskās krīzes scenāriju noteikšanu, par riskgatavības plānos noteikto reģionālo un divpusējo pasākumu iekļaušanu un par palīdzību, netiek piemēroti attiecībā uz Kipru. Kipra un citas attiecīgās dalībvalstis tiek mudinātas ar Komisijas atbalstu izstrādāt alternatīvus pasākumus un procedūras jomās, uz kurām attiecas minētie noteikumi, ar noteikumu, ar šādi alternatīvi pasākumi un procedūras neietekmē šīs regulas efektīvu piemērošanu citu dalībvalstu starpā.

(39) Direktīva 2005/89/EK būtu jāatceļ,

IR PIEŅĒMUŠI ŠO REGULU.

I NODAĻA

Vispārīgi noteikumi

1. pants

Priekšmets

Šī regula paredz noteikumus par sadarbību starp dalībvalstīm nolūkā novērst un pārvaldīt elektroenerģētiskās krīzes, kā arī sagatavoties tām, ievērojot solidaritātes un pārredzamības principus un pilnībā ņemot vērā konkurenciāla iekšējā elektroenerģijas tirgus prasības.

2. pants

Definīcijas

Šajā regulā piemēro šādas definīcijas:

- 1) “elektroapgādes drošība” ir elektrosistēmas spēja klientiem nodrošināt nepārtrauktu elektroenerģijas piegādi skaidri definētā līmenī, ko nosaka attiecīgās dalībvalstis;
- 2) “pārvades sistēmas operators” ir pārvades sistēmas operators, kā definēts Direktīvas (ES) 2019/944 2. panta 34. punktā;
- 3) “sadale” ir sadale, kā definēts Direktīvas (ES) 2019/944 2. panta 27. punktā;
- 4) “plūsma pāri robežām” ir plūsma pāri robežām, kā definēts Regulas (ES) 2019/943 2. panta 3. punktā;
- 5) “starpzonu jauda” ir savstarpēji savienotās sistēmas spēja nodrošināt enerģijas pārvadi starp tirdzniecības zonām;
- 6) “klients” ir klients, kā definēts Direktīvas (ES) 2019/944 2. panta 1. punktā;
- 7) “sadales sistēmas operators” ir sadales sistēmas operators, kā definēts Direktīvas (ES) 2019/944 2. panta 29. punktā;
- 8) “ražošana” ir ražošana, kā definēts Direktīvas (ES) 2019/944 2. panta 37. punktā;
- 9) “elektroenerģētiskā krīze” ir esoša vai draudoša situācija, ko raksturo būtisks elektroenerģijas iztrūkums, kā dalībvalstis to noteikušas un aprakstījušas savos riskgatacības plānos, vai nespēja piegādāt elektroenerģiju klientiem;
- 10) “vienlaicīga elektroenerģētiskā krīze” ir elektroenerģētiskā krīze, kas vienlaikus skar vairākas dalībvalstis;
- 11) “kompetentā iestāde” ir saskaņā ar 3. pantu dalībvalsts norīkota valsts pārvaldes iestāde vai regulatīvā iestāde;
- 12) “regulatīvās iestādes” ir regulatīvās iestādes, kā minēts Direktīvas (ES) 2019/944 57. panta 1. punktā;
- 13) “krīzes koordinators” ir persona, personu grupa, attiecīgo valsts elektroenerģētiskās krīzes pārvaldītāju veidota komanda vai iestāde, kurai uzdots elektroenerģētiskās krīzes laikā darboties kā kontaktpunktam un koordinēt informācijas plūsmu;
- 14) “ārpustirgus pasākums” ir piedāvājuma vai pieprasījuma puses pasākums, kurš nozīmē novirzīšanos no tirgus noteikumiem vai komercīgumiem un kura mērķis ir mīkstināt elektroenerģētisko krīzi;

- 15) "ražotājs" ir ražotājs, kā definēts Direktīvas (ES) 2019/944 2. panta 38. punktā;
- 16) "reģions" ir tādu dalībvalstu grupa, kuru pārvades sistēmu operatoriem ir kopīgs viens un tas pats koordinācijas centrs, kā minēts Regulas (ES) 2019/943 36. pantā;
- 17) "apakšgrupa" ir tādu dalībvalstu grupa kādā reģionā, kurām ir tehniskas iespējas sniegt cita citai palīdzību saskaņā ar 15. pantu;
- 18) "agrīnais brīdinājums" ir konkrētas, nopietnas, uzticamas informācijas sniegšana par to, ka var iestāties tāds notikums, kas, ļoti iespējams, varētu būtiski pasliktināt elektroapgādes stāvokli un kas, ļoti iespējams, varētu izraisīt elektroenerģētisko krīzi;
- 19) "pārvalde" ir pārvalde, kā definēts Direktīvas (ES) 2019/944 2. panta 34. punktā;
- 20) "elektroenerģijas uzņēmums" ir elektroenerģijas uzņēmums, kā definēts Direktīvas (ES) 2019/944 2. panta 57. punktā;
- 21) "jaudas piešķiršana" ir starpzonu jaudas piešķiršana;
- 22) "no atjaunojamajiem energoresursiem iegūta enerģija" ir no atjaunojamajiem resursiem iegūta enerģija jeb atjaunojamā enerģija, kā definēts Direktīvas (ES) 2019/944 2. panta 31. punktā;

3. pants

Kompetentā iestāde

1. Pēc iespējas ātrāk un jebkurā gadījumā līdz 2020. gada 5. janvārim katra dalībvalsts par savu kompetento iestādi izraugās kādu valsts pārvaldes vai regulatīvo iestādi. Kompetentās iestādes ir atbildīgas par šajā regulā paredzēto uzdevumu veikšanu un šajā nolūkā savstarpēji sadarbojas. Attiecīgos gadījumos līdz brīdim, kad kompetentā iestāde ir izraudzīta, saskaņā ar šo regulu paredzētos kompetentās iestādes uzdevumus veic par elektroapgādes drošību atbildīgās valsts iestādes.
2. Dalībvalstis bez kavēšanās paziņo Komisijai un ECG un publisko saskaņā ar 1. punktu to izraudzītās kompetento iestāžu nosaukumu un kontaktinformāciju un jebkuras to nosaukuma un kontaktinformācijas izmaiņas.
3. Dalībvalstis var atļaut kompetentajai iestādei deleģēt citām struktūrām darbības uzdevumus saistībā ar riskgatauvības plānošanu un riska pārvaldību, kā izklāstīts šajā regulā. Deleģētos uzdevumus veic kompetentās iestādes pārraudzībā, un tie ir konkrēti norādīti riskgatauvības plānā saskaņā ar 11. panta 1. punkta b) apakšpunktu.

II NODAĻA

Riska novērtējums

4. pants

Energoapgādes drošības risku novērtējums

Katra kompetentā iestāde nodrošina, ka visi attiecīgie riski, kas saistīti ar elektroapgādes drošību, tiek novērtēti saskaņā ar šajā regulā un Regulas (ES) 2019/943 IV nodaļā paredzētajiem noteikumiem. Šajā nolūkā tā sadarbojas ar pārvades sistēmu operatoriem, sadales sistēmu operatoriem, regulatīvajām iestādēm, ENTSO-E, reģionālajiem koordinācijas centriem un attiecīgā gadījumā ar citām attiecīgajām ieinteresētajām personām.

5. pants

Metodika, kā apzināt reģionālas elektroenerģētiskās krīzes scenārijus

1. Līdz 2020. gada 5. janvārim ENTSO-E iesniedz ACER priekšlikumu metodikai par to, kā apzināt visnozīmīgākos reģionālas elektroenerģētiskās krīzes scenārijus.

2. Ar ierosināto metodiku apzina elektroenerģētiskās krīzes scenārijus saistībā ar sistēmu pietiekamību, sistēmu drošību un kurināmā nodrošinājumu, pamatojoties uz vismaz šādiem riskiem:

- a) reti un ārkārtēji dabas radīti apdraudējumi;
- b) nejausi apdraudējumi, kas pārsniedz N-1 drošības kritēriju, un izņēmuma bojājumsituācijas;
- c) izrietoši apdraudējumi, tostarp ļaunprātīgu uzbrukumu un kurināmā iztrūkuma sekas.

3. Ierosinātā metodika ietver vismaz šādus elementus:

- a) visi attiecīgie valsts un reģionālie apstākļi, tostarp visas apakšgrupas;
- b) pārrobežu risku mijiedarbība un korelācija;
- c) vienlaicīgas elektroenerģētiskās krīzes scenāriju simulācijas;
- d) risku ranžējums pēc to ietekmes un varbūtīguma;
- e) principi attiecībā uz to, kā apstrādāt sensitīvu informāciju, vienlaikus nodrošinot sabiedrībai pārredzamību.

4. Izsverot gāzes piegādes traucējumu riskus kontekstā ar risku apzināšanu atbilstīgi šā panta 2. punkta c) apakšpunktam, *ENTSO-E* izmanto dabasgāzes piegādes un infrastruktūras traucējumu scenārijus, ko izstrādājis *ENTSO-G* saskaņā ar Regulas (ES) 2017/1938 7. pantu.

5. Pirms ierosinātās metodikas iesniegšanas *ACER* *ENTSO-E* rīko apspriešanos, kurā piedalās vismaz reģionālie koordinācijas centri, nozares un patērētāju organizācijas, ražotāji vai viņu arodsociācijas, pārvades sistēmu operatori un attiecīgie sadales sistēmu operatori, kompetentās iestādes, regulatīvās iestādes un citas attiecīgās valstu iestādes. *ENTSO-E* pienācīgi ņem vērā apspriešanās rezultātus un kopā ar ierosināto metodiku izklāsta tos *ECG* sanāksmē.

6. Divu mēnešu laikā pēc ierosinātās metodikas saņemšanas *ACER* pēc apspriešanās ar *ECG* tajā tās sastāvā, kuru veido tikai dalībvalstu pārstāvji, apstiprina vai groza priekšlikumu. *ENTSO-E* un *ACER* metodikas galīgo redakciju publicē savās tīmekļa vietnēs.

7. *ENTSO-E* saskaņā ar 1.–6. punktu atjaunina un pilnveido metodiku, kad kļūst pieejama nozīmīga jauna informācija. *ECG* tajā tās sastāvā, kuru veido tikai dalībvalstu pārstāvji, var ieteikt un *ACER* vai Komisija var ar pienācīgu pamatojumu prasīt šādu atjauninājumu vai uzlabojumu veikšanu. Sešu mēnešu laikā pēc pieprasījuma saņemšanas *ENTSO-E* iesniedz *ACER* ierosināto izmaiņu projektu. Divu mēnešu laikā pēc šāda projekta saņemšanas *ACER* pēc apspriešanās ar *ECG* tajā tās sastāvā, kuru veido tikai dalībvalstu pārstāvji, apstiprina vai groza ierosinātās izmaiņas. *ENTSO-E* un *ACER* atjauninātās metodikas galīgo redakciju publicē savās tīmekļa vietnēs.

6. pants

Reģionālas elektroenerģētiskās krīzes scenāriju apzināšana

1. Sešu mēnešu laikā pēc 5. panta 6. punktā paredzētās metodikas apstiprināšanas *ENTSO-E*, par pamatu izmantojot šo metodiku un ciešā sadarbībā ar *ECG*, reģionālajiem koordinācijas centriem, kompetentajām iestādēm un regulatīvajām iestādēm, katram reģionam nosaka visnozīmīgākos elektroenerģētiskās krīzes scenārijus. Uzdevumus, kas saistīti ar reģionālo elektroenerģētiskās krīzes scenāriju apzināšanu, tas var deleģēt reģionālajiem koordinācijas centriem.

2. Reģionālos elektroenerģētiskās krīzes scenārijus *ENTSO-E* iesniedz attiecīgajiem pārvades sistēmu operatoriem, reģionālajiem koordinācijas centriem, kompetentajām iestādēm un regulatīvajām iestādēm, kā arī *ECG*. *ECG* var ieteikt grozījumus.

3. *ENTSO-E* reizi četros gados reģionālos elektroenerģētiskās krīzes scenārijus atjaunina, ja vien kādu apstākļu dēļ tas nav jādara biežāk.

7. pants

Valsts elektroenerģētiskās krīzes scenāriju apzināšana

1. Četru mēnešu laikā pēc reģionālo elektroenerģētiskās krīzes scenāriju apzināšanas saskaņā ar 6. panta 1. punktu kompetentā iestāde apzina visatbilstošākos valsts elektroenerģētiskās krīzes scenārijus.
2. Apzinot valsts elektroenerģētiskās krīzes scenārijus, kompetentā iestāde apspriežas ar pārvades sistēmu operatoriem, sadales sistēmu operatoriem, kurus kompetentā iestāde uzskata par nozīmīgiem, attiecīgajiem ražotājiem vai viņu arodsociācijām un regulatīvo iestādi, ja tā nav kompetentā iestāde.
3. Valsts elektroenerģētiskās krīzes scenārijus apzina, par pamatu izmantojot vismaz 5. panta 2. punktā minētos riskus, un tie ir saskanīgi ar atbilstīgi 6. panta 1. punktam apzinātajiem reģionālajiem elektroenerģētiskās krīzes scenārijiem. Dalībvalstis reizi četros gados valsts elektroenerģētiskās krīzes scenārijus atjaunina, ja vien apstākļu dēļ tas nav jādara biežāk.
4. Četros mēnešos pēc tam, kad saskaņā ar 6. panta 1. punktu ir apzināti reģionālie elektroenerģētiskās krīzes scenāriji, dalībvalstis informē ECG un Komisiju par savu novērtējumu riskiem saistībā ar elektroenerģijas piegādes drošībai nozīmīgas infrastruktūras īpašumtiesībām un par pasākumiem, kas veikti, lai novērstu vai mazinātu šādus riskus, ar norādi par to, kāpēc šādus pasākumus uzskata par nepieciešamiem un samērīgiem.

8. pants

Īstermiņa un sezonālās pietiekamības novērtējumu metodika

1. Līdz 2020. gada 5. janvārim ENTSO-E iesniedz ACER priekšlikumu metodikai, kā novērtēt sezonālu un īstermiņa pietiekamību, proti, ikmēneša, nākamās nedēļas līdz vismaz nākamās dienas pietiekamību, un šī metodika aptver vismaz šādus aspektus:
 - a) ievades elementu nenoteiktība, piemēram, pārvades jaudas pārtrauces varbūtīgums, elektrostaciju neplānotas dīkstāves varbūtīgums, bargi meteoroloģiskie apstākļi, mainīgs pieprasījums, īpaši maksimālais pieprasījums, kas rodas atkarībā no meteoroloģiskajiem apstākļiem, un no atjaunojamiem energoresursiem iegūtās enerģijas saražotā daudzuma mainīgums;
 - b) elektroenerģētiskās krīzes iestāšanās varbūtīgums;
 - c) vienlaicīgas elektroenerģētiskās krīzes iestāšanās varbūtīgums.
2. Metodika, kas minēta 1. punktā, paredz varbūtīguma pieeju, tostarp vairākus scenārijus, un ņem vērā valsts, reģionālo un Savienības kontekstu, tostarp starpsavienojumu līmeni starp dalībvalstīm, un pēc iespējas aptver trešās valstis, kas ietilpst Savienības sinhronajās zonās. Metodikā ņem vērā katras dalībvalsts enerģētikas nozares īpatnības, tostarp īpašus meteoroloģiskos apstākļus un ārējos apstākļus.
3. Pirms ierosinātās metodikas iesniegšanas ENTSO-E rīko apspriešanos, kurā piedalās vismaz reģionālie koordinācijas centri, nozares un patērētāju organizācijas, ražotāji vai viņu arodsociācijas, pārvades sistēmu operatori, attiecīgie sadales sistēmu operatori, kompetentās iestādes, regulatīvās iestādes un citas attiecīgās valstu iestādes. ENTSO-E pienācīgi ņem vērā apspriešanās rezultātus un kopā ar ierosināto metodiku izklāsta tos ECG sanāksmē.
4. Divu mēnešu laikā pēc ierosinātās metodikas saņemšanas ACER pēc apspriešanās ar ECG tajā tās sastāvā, kuru veido tikai dalībvalstu pārstāvji, apstiprina vai groza šo priekšlikumu. ENTSO-E un ACER metodikas galīgo redakciju publicē savās tīmekļa vietnēs.

5. ENTSO-E saskaņā ar 1.–4. punktu atjaunina un pilnveido metodiku, kad kļūst pieejama nozīmīga jauna informācija. ECG tajā tās sastāvā, kuru veido tikai dalībvalstu pārstāvji, var ieteikt un ACER vai Komisija var ar pienācīgu pamatojumu prasīt šādu atjauninājumu vai uzlabojumu veikšanu. Sešu mēnešu laikā pēc pieprasījuma saņemšanas ENTSO-E iesniedz ACER ierosināto izmaiņu projektu. Divu mēnešu laikā pēc šāda projekta saņemšanas ACER pēc apspriešanās ar ECG tajā tās sastāvā, kuru veido tikai dalībvalstu pārstāvji, apstiprina vai groza ierosinātās izmaiņas. ENTSO-E un ACER atjauninātās metodikas galīgo redakciju publicē savās tīmekļa vietnēs.

9. pants

Īstermiņa un sezonālās pietiekamības novērtējumi

1. Visus īstermiņa pietiekamības novērtējumus, neatkarīgi no tā, vai tie veikti valsts, reģionālā vai Savienības līmenī, veic saskaņā ar atbilstīgi 8. pantam izstrādāto metodiku.
2. ENTSO-E sagatavo sezonālos pietiekamības novērtējumus saskaņā ar atbilstīgi 8. pantam izstrādāto metodiku. Rezultātus ziemas pietiekamības novērtējumam tas publicē vēlākais līdz katra gada 1. decembrim un vasaras pietiekamības novērtējumam līdz katra gada 1. jūnijam. Ar pietiekamības novērtējumu sagatavošanu saistītos uzdevumus tas var deleģēt reģionālajiem koordinācijas centriem. Tas iesniedz pietiekamības novērtējumu ECG sanāksmē, kas vajadzības gadījumā var sniegt ieteikumus.
3. Reģionālie koordinācijas centri veic pietiekamības novērtējumus nākamās nedēļas līdz vismaz nākamās dienas griezumā saskaņā ar Regulu (ES) 2017/1485, par pamatu izmantojot atbilstīgi šīs regulas 8. pantam pieņemto metodiku.

III NODAĻA

Riskgatavības plāni

10. pants

Riskgatavības plānu izveide

1. Par pamatu izmantojot atbilstīgi 6. un 7. pantam apzinātos reģionālos un valsts elektroenerģētiskās krīzes scenārijus, katras dalībvalsts kompetentā iestāde izveido riskgatavības plānu pēc apspriedēm ar sadales sistēmu operatoriem, kurus par nozīmīgiem uzskata kompetentā iestāde, pārvades sistēmu operatoriem, attiecīgajiem ražotājiem vai to arodasociācijām, elektroenerģijas un dabasgāzes uzņēmumiem, attiecīgajām organizācijām, kas pārstāv rūpniecisko un nerūpniecisko elektroenerģijas patērētāju intereses, un regulatīvo iestādi, ja tā nav kompetentā iestāde.
2. Riskgatavības plāns ietver valsts pasākumus, reģionāla līmeņa un attiecīgos gadījumos divpusējos pasākumus, kas definēti 11. un 12. pantā. Saskaņā ar 16. pantu visi pasākumi, kas plānoti vai veikti, lai novērstu un mīkstinātu elektroenerģētiskās krīzes un sagatavotos tām, ir pilnībā saskaņīgi ar noteikumiem, kas reglamentē iekšējo elektroenerģijas tirgu un sistēmas darbību. Minētie pasākumi ir skaidri definēti, pārredzami, samērīgi un nediskriminējoši.
3. Riskgatavības plānu izstrādā saskaņā ar 11. un 12. pantu un pielikumā pievienoto modeli. Vajadzības gadījumā dalībvalstis riskgatavības plānā var iekļaut papildu informāciju.
4. Lai nodrošinātu riskgatavības plānu konsekveni, kompetentās iestādes pirms savu riskgatavības plānu pieņemšanas iesniedz plānu projektus apspriešanai attiecīgo reģiona dalībvalstu kompetentajām iestādēm un, ja tās nav tajā pašā reģionā, tieši savienoto dalībvalstu kompetentajām iestādēm, kā arī ECG.
5. Sešu mēnešu laikā pēc riskgatavības plānu projektu saņemšanas 4. punktā minētās kompetentās iestādes un ECG var sniegt ieteikumus attiecībā uz plānu projektiem, kas iesniegti saskaņā ar 4. punktu.

6. Attiecīgās kompetentās iestādes deviņu mēnešu laikā pēc plānu projektu iesniegšanas pieņem riskgatavības plānus, ņemot vērā saskaņā ar 4. punktu veiktās apspriešanas rezultātus un saskaņā ar 5. punktu sniegtos ieteikumus. Par saviem riskgatavības plāniem tās nekavējoties paziņo Komisijai.

7. Kompetentās iestādes un Komisija riskgatavības plānus publicē savās tīmekļa vietnēs, vienlaikus nodrošinot sensitīvas informācijas konfidencialitāti, kas jo īpaši attiecas uz informāciju par ļaunprātīgu uzbrukumu novēršanas vai to seku mīkstināšanas pasākumiem. Sensitīvas informācijas konfidencialitātes aizsardzība ir balstīta uz principiem, kas noteikti saskaņā ar 19. pantu.

8. Kompetentās iestādes savus pirmos riskgatavības plānus pieņem un publicē līdz 2022. gada 5. janvārim. Tās šos plānus pēc tam atjaunina reizi četros gados, ja vien kādu apstākļu dēļ tas nav jādara biežāk.

11. pants

Riskgatavības plānu saturs: valsts pasākumi

1. Katras dalībvalsts riskgatavības plānā izklāsta visus valsts pasākumus, kas plānoti vai veikti, lai novērstu un mīkstinātu atbilstīgi 6. un 7. pantam apzinātās elektroenerģētiskās krīzes un sagatavotos tām. Tajā vismaz:

- a) iekļauj kopsavilkumu par elektroenerģētiskās krīzes scenārijiem, kas definēti attiecīgajai dalībvalstij un reģionam saskaņā ar 6. un 7. pantā paredzēto procedūru;
- b) nosaka kompetentās iestādes lomu un pienākumus un apraksta, kuri uzdevumi, ja tādi ir, ir deleģēti citām struktūrām;
- c) apraksta valsts pasākumus, kas paredzēti, lai novērstu atbilstīgi 6. un 7. pantam apzinātos riskus vai sagatavotos tiem;
- d) norāda valsts krīzes koordinātoru un nosaka tā uzdevumus;
- e) nosaka detalizētas procedūras, kas jāievēro elektroenerģētisko krīžu gadījumā, tostarp attiecīgās informācijas plūsmu shēmas;
- f) apzina uz tirgu balstītu pasākumu devumu elektroenerģētisko krīžu pārvarēšanā, jo īpaši pieprasījuma un piedāvājuma puses pasākumus;
- g) apzina iespējamās ārpustirgus pasākumus, kas īstenojami elektroenerģētisko krīžu gadījumā, norādot ierosas, nosacījumus un procedūras to īstenošanai un to, kā ir nodrošināta to atbilstība 16. pantā noteiktajām prasībām un reģionāliem un divpusējiem pasākumiem;
- h) paredz sistēmu manuālai slodzes nomešanai, nosakot, kādos apstākļos slodze ir jāņem, un attiecībā uz sabiedrisko drošību un personisko drošību norādot, kuras elektroenerģijas lietotāju kategorijas saskaņā ar valsts tiesību aktiem ir tiesīgas saņemt īpašu aizsardzību pret atslēgšanu, pamatojot šādas aizsardzības nepieciešamību, un precizējot, kā attiecīgo dalībvalstu pārvades sistēmu operatoriem un sadales sistēmu operatoriem ir jāsamazina patēriņš;
- i) apraksta mehānismus, ko izmanto sabiedrības informēšanai par elektroenerģētiskajām krīzēm;
- j) apraksta valsts pasākumus, kas nepieciešami, lai īstenotu un izpildītu reģionālos un attiecīgos gadījumos divpusējos pasākumus, par kuriem panākta vienošanās saskaņā ar 12. pantu;
- k) iekļauj informāciju par saistītiem plāniem, kas vajadzīgi, lai attīstītu nākotnes tīklu, kurš palīdzēs tikt galā ar apzināto elektroenerģētiskās krīzes scenāriju sekām.

2. Valsts pasākumos pilnībā ņem vērā reģionālos un attiecīgos gadījumos divpusējos pasākumus, par ko panākta vienošanās, ievērojot 12. pantu, un tie neapdraud ne pārvades sistēmas darbības drošību vai drošumu, ne elektroapgādes drošību citās dalībvalstīs.

12. pants

Riskgatavības plānu saturs: reģionālie un divpusējie pasākumi

1. Papildus 11. pantā minētajiem valsts pasākumiem katras dalībvalsts riskgatavības plānā ir ietverti reģionālie un attiecīgā gadījumā divpusējie pasākumi, lai nodrošinātu, ka elektroenerģētiskās krīzes ar pārrobežu ietekmi tiek pienācīgi novērstas vai pārvarētas. Par reģionālajiem pasākumiem attiecīgajā reģionā vienojas dalībvalstis, kas ir tehniski spējīgas sniegt cita citai palīdzību saskaņā ar 15. pantu. Minētajam nolūkam dalībvalstis var arī izveidot apakšgrupas reģionā. Par divpusējiem pasākumiem vienojas dalībvalstis, kuras ir tieši savienotas, bet neietilpst vienā reģionā. Dalībvalstis nodrošina reģionālo un divpusējo pasākumu konsekveni. Reģionālajos un divpusējos pasākumos ietilpst vismaz šādi elementi:

- a) izraudzīts krīzes koordinators;
- b) mehānismi informācijas apmaiņai un sadarbībai;
- c) koordinēti pasākumi elektroenerģētiskās krīzes, tostarp vienlaicīgas elektroenerģētiskās krīzes, ietekmes mazināšanai sniedzot palīdzību saskaņā ar 15. pantu;
- d) kārtība, kādā veic riskgatavības plānu ikgadējo vai divgadējo testēšanu;
- e) ierosas mehānismi ārpustirgus pasākumiem, kas jāaktivizē saskaņā ar 16. panta 2. punktu.

2. Attiecīgās dalībvalstis vienojas par riskgatavības plānā iekļaujamajiem reģionālajiem un divpusējiem pasākumiem pēc apspriešanās ar attiecīgajiem reģionālajiem koordinācijas centriem. Komisijai var būt veicinoša loma attiecībā uz reģionālu un divpusēju pasākumu vienošanās sagatavošanu. Komisija var prasīt ACER un ENTSO-E sniegt dalībvalstīm tehnisku palīdzību nolūkā atvieglināt šādas vienošanās panākšanu. Vismaz astoņus mēnešus pirms riskgatavības plāna pieņemšanas vai atjaunināšanas termiņa kompetentās iestādes par panākto vienošanos ziņo ECG. Ja dalībvalstis nav spējušas vienoties, attiecīgās kompetentās iestādes informē Komisiju par domstarpību iemesliem. Šādā gadījumā Komisija ierosina pasākumus, tostarp sadarbības mehānismu tam, lai noslēgtu vienošanos par reģionāliem un divpusējiem pasākumiem.

3. Iesaistot attiecīgās ieinteresētās personas, katra reģiona dalībvalstu kompetentās iestādes periodiski pārbauda to procedūru efektivitāti, kas izstrādātas riskgatavības plānos elektroenerģētisko krīžu novēršanai, tostarp mehānismus, kas minēti 1. punkta b) apakšpunktā, un reizi divos gados veic elektroenerģētisko krīžu simulācijas, jo īpaši šo mehānismu testēšanu.

13. pants

Komisijas novērtējums par riskgatavības plāniem

1. Četrus mēnešu laikā pēc kompetentās iestādes paziņojuma par riskgatavības plānu Komisija novērtē plānu, pienācīgi ņemot vērā ECG paustos viedokļus.

2. Komisija pēc apspriešanās ar ECG izdod nesaistošu atzinumu, izklāstot detalizētus iemeslus, un iesniedz to kompetentajai iestādei, sniedzot ieteikumu pārskatīt riskgatavības plānu, ja minētais plāns:

- a) nav efektīvs līdzeklis elektroenerģētiskās krīzes scenārijos apzināto risku mazināšanai;
- b) nav saderīgs ar apzinātajiem elektroenerģētiskās krīzes scenārijiem vai ar citas dalībvalsts riskgatavības plānu;
- c) neatbilst 10. panta 2. punktā noteiktajām prasībām;
- d) paredz pasākumus, kas varētu apdraudēt elektroapgādes drošību citās dalībvalstīs;
- e) nevajadzīgi kropļo konkurenci vai traucē iekšējā tirgus efektīvai darbībai; vai
- f) neatbilst šīs regulas noteikumiem vai citiem Savienības tiesību aktu noteikumiem.

3. Trīs mēnešos pēc 2. punktā minētā Komisijas atzinuma saņemšanas attiecīgā kompetentā iestāde pilnībā ņem vērā Komisijas ieteikumu un vai nu paziņo Komisijai grozīto riskgataības plānu, vai paziņo Komisijai par iemesliem, kāpēc tā iebilst pret ieteikumu.

4. Ja kompetentā iestāde iebilst pret Komisijas ieteikumu, Komisija četrus mēnešu laikā pēc kompetentās iestādes iebildumu iemeslu paziņojuma saņemšanas var atsaukt savu ieteikumu vai sasaukt sanākumi ar kompetento iestādi un, ja Komisija to uzskata par vajadzīgu, ar ECG, lai izvērtētu šo jautājumu. Pieprasot veikt jebkādas izmaiņas riskgataības plānā, Komisija izklāsta detalizētu pamatojumu. Ja attiecīgās kompetentās iestādes galīgā nostāja atšķiras no Komisijas sīki izklāstītajiem iemesliem, minētā kompetentā iestāde divus mēnešu laikā pēc Komisijas sīki izklāstīto iemeslu saņemšanas iesniedz Komisijai savas nostājas iemeslus.

IV NODAĻA

Elektroenerģētisko krīžu pārvarēšana

14. pants

Agrīnie brīdinājumi un elektroenerģētiskās krīzes izziņošana

1. Ja sezonālās pietiekamības novērtējums vai cits kvalificēts avots sniedz konkrētu, nopietnu un uzticamu informāciju par to, ka kādā dalībvalstī var iestāties elektroenerģētiskā krīze, attiecīgās dalībvalsts kompetentā iestāde bez liekas kavēšanās sniedz agrīnu brīdinājumu Komisijai, šā reģiona dalībvalstu kompetentajām iestādēm un, ja tās neatrodas tajā pašā reģionā, tieši savienoto dalībvalstu kompetentajām iestādēm. Attiecīgā kompetentā iestāde informē par iespējamās elektroenerģētiskās krīzes cēloņiem, plānotajiem vai veiktajiem pasākumiem elektroenerģētiskās krīzes novēršanai un iespējamo vajadzību pēc palīdzības no citām dalībvalstīm. Tā arī informē par pasākumu iespējamo ietekmi uz iekšējo elektroenerģijas tirgu. Komisija sniedz minēto informāciju ECG.

2. Saskaroties ar elektroenerģētisko krīzi, kompetentā iestāde pēc apspriešanās ar attiecīgo pārvaldes sistēmu operatoru izziņo elektroenerģētisko krīzi un informē par to tā paša reģiona dalībvalstu kompetentās iestādes un, ja tās neatrodas tajā pašā reģionā, tieši savienoto dalībvalstu kompetentās iestādes un Komisiju bez liekas kavēšanās. Minētā informācija ietver elektroapgādes stāvokļa pasliktināšanās cēloņus, elektroenerģētiskās krīzes izziņošanas iemeslus, krīzes mīkstināšanai veiktos vai plānotos pasākumus un vajadzību pēc jebkādas palīdzības no citām dalībvalstīm.

3. Ja tās saskaņā ar 1. un 2. punktu sniegto informāciju uzskata par nepietiekamu, Komisija, ECG vai tā paša reģiona dalībvalstu kompetentās iestādes un, ja tās neatrodas tajā pašā reģionā, tieši savienoto dalībvalstu kompetentās iestādes var prasīt attiecīgajai dalībvalstij sniegt papildu informāciju.

4. Ja kompetentā iestāde dod agrīnu brīdinājumu vai izziņo elektroenerģētisko krīzi, riskgataības plānā izklāstītie pasākumi ir jāizpilda pēc iespējas lielākā mērā.

15. pants

Sadarbība un palīdzība

1. Dalībvalstis rīkojas un sadarbojas solidaritātes garā, lai nepieļautu vai pārvarētu elektroenerģētiskās krīzes.

2. Ja tām ir nepieciešamās tehniskās iespējas, dalībvalstis cita citai piedāvā palīdzību ar tādiem reģionāliem vai divpusējiem pasākumiem, par kuriem pirms minētās palīdzības sniegšanas panākta vienošanās saskaņā ar šo pantu un 12. pantu. Minētajā nolūkā un paturot prātā sabiedrības drošības un personiskās drošības aizsardzību, dalībvalstis vienojas par reģionāliem vai divpusējiem pasākumiem, ko tās izvēlējušās, lai nodrošinātu elektroenerģijas piegādi koordinētā veidā.

3. Pirms palīdzības piedāvāšanas dalībvalstis vienojas par nepieciešamajiem tehniskajiem, juridiskajiem un finansiālajiem mehānismiem reģionālo vai divpusējo pasākumu īstenošanai. Ar minētajiem mehānismiem cita starpā nosaka maksimālo elektroenerģijas daudzumu, kas sniedzams reģionālā vai divpusējā līmenī, ierosi palīdzībai un palīdzības pārtraukšanai, to, kādā veidā elektroenerģija tiks piegādāta, un noteikumus par taisnīgu kompensāciju starp dalībvalstīm saskaņā ar 4., 5. un 6. punktu.
4. Palīdzība ir atkarīga no iepriekšējas vienošanās starp attiecīgajām dalībvalstīm par taisnīgu kompensāciju, kas attiecas vismaz uz:
- a) elektroenerģijas, kas nogādāta uz tās dalībvalsts teritoriju, kura lūdz palīdzību, izmaksām, kā arī saistītajām pārvades izmaksām; un
 - b) jebkurām citām saprātīgām izmaksām, kas radušās dalībvalstij, kura sniedz palīdzību, tostarp par palīdzību, kas tika sagatavota, bet netika aktivizēta, kā arī izmaksām saistībā ar tiesvedības, arbitražas vai līdzīgiem procesiem un izlīgumiem.
5. Taisnīga kompensācija, ievērojot 4. punktu, cita starpā ietver visas saprātīgas izmaksas, kas dalībvalstij, kura sniedz palīdzību, rodas no pienākuma izmaksāt kompensāciju, kas izriet no Savienības tiesību aktos garantētajām pamattiesībām un no piemērojamām starptautiskām saistībām, īstenojot šīs regulas noteikumus par palīdzību, un citas saprātīgas izmaksas, kas radušās no kompensācijas izmaksāšanas, ievērojot valsts noteikumus par kompensāciju.
6. Dalībvalsts, kura lūdz palīdzību, nekavējoties izmaksā taisnīgu kompensāciju dalībvalstij, kura sniedz palīdzību, vai nodrošina, ka tā minētajai dalībvalstij tiek nekavējoties izmaksāta.
7. Komisija līdz 2020. gada 5. janvārim pēc apspriešanās ar ECG un ACER paredz nesaistošas norādes attiecībā uz svarīgākajiem 3. līdz 6. punktā minētās taisnīgās kompensācijas elementiem un citiem 3. punktā minēto tehnisko, juridisko un finansiālo mehānismu svarīgākajiem elementiem, kā arī 2. punktā minētajiem savstarpējās palīdzības vispārīgajiem principiem.
8. Elektroenerģētiskās krīzes gadījumā, ja dalībvalstis vēl nav vienojušās par reģionāliem vai divpusējiem pasākumiem un tehniskajiem, juridiskajiem un finansiālajiem mehānismiem saskaņā ar šo pantu, dalībvalstis vienojas par *ad hoc* pasākumiem un mehānismiem, lai piemērotu šo pantu, tostarp attiecībā uz taisnīgu kompensāciju saskaņā ar 4., 5. un 6. punktu. Ja dalībvalsts lūdz palīdzību pirms vienošanās par šādiem *ad hoc* pasākumiem un mehānismiem, tā pirms palīdzības saņemšanas apņemas maksāt taisnīgu kompensāciju saskaņā ar 4., 5. un 6. punktu.
9. Dalībvalstis nodrošina, ka šīs regulas noteikumus par palīdzību īsteno saskaņā ar Līgumiem, Eiropas Savienības Pamattiesību hartu un citām piemērojamām starptautiskajām saistībām. Tās minētajā nolūkā veic nepieciešamos pasākumus.

16. pants

Tirgus noteikumu ievērošana

1. Pasākumi, kas veikti, lai novērstu vai mīkstinātu elektroenerģētiskās krīzes, ir saskaņīgi ar noteikumiem, kas reglamentē iekšējo elektroenerģijas tirgu un sistēmas darbību.
2. Elektroenerģētiskās krīzes gadījumā ārpustirgus pasākumus aktivizē tikai kā galējo līdzekli, ja ir izsmeltas visas tirgus piedāvātās iespējas vai ja ir skaidrs, ka ar tirgus pasākumiem vien nepietiek, lai novērstu turpmāku elektroapgādes stāvokļa pasliktināšanos. Ārpustirgus pasākumi nedrīkst nepamatoti kropļot konkurenci un traucēt iekšējā elektroenerģijas tirgus sekmīgu darbību. Tie ir tādi, kas ir nepieciešami, samērīgi, nediskriminējoši un īslaicīgi. Kompetentā iestāde informē attiecīgās ieinteresētās personas savā dalībvalstī par jebkādu ārpustirgus pasākumu piemērošanu.
3. Darījumu ierobežošanu, tostarp jau piešķirtās starpzonu jaudas ierobežošanu, starpzonu jaudas piegādes ierobežošanu jaudas piešķiršanai vai grafiku sastādīšanas ierobežošanu iniciē tikai saskaņā ar noteikumiem, kas izklāstīti Regulas (ES) 2019/943 16. panta 2. punktā, un noteikumiem, kas pieņemti, lai īstenotu minēto noteikumu.

V NODAĻA

Izvērtēšana un uzraudzība

17. pants

Ex post izvērtējums

1. Tiklīdz iespējams, bet ne vēlāk kā trīs mēnešus pēc tam, kad ir beigusies elektroenerģētiskā krīze, tās dalībvalsts attiecīgā kompetentā iestāde, kura izziņoja elektroenerģētisko krīzi, pēc apspriešanās ar savu regulatīvo iestādi, ja regulatīvā iestāde nav kompetentā iestāde, iesniedz ECG un Komisijai *ex post* izvērtējuma ziņojumu.
2. *Ex post* izvērtējuma ziņojums satur vismaz šādus elementus:
 - a) elektroenerģētisko krīzi izraisījušā notikuma apraksts;
 - b) veikto preventīvo, sagatavošanās un mīkstināšanas pasākumu apraksts un to samērīguma un iedarbīguma apraksts;
 - c) veikto pasākumu pārrobežu ietekmes novērtējums;
 - d) pārskats par sagatavoto palīdzību, kas – ar faktisku aktivāciju vai bez tās – sniegta kaimiņos esošajām dalībvalstīm un trešām valstīm vai kas saņemta no tām;
 - e) elektroenerģētiskās krīzes ekonomiskā ietekme un veikto pasākumu ietekme uz elektroenerģijas sektoru, ciktāl to ļauj noskaidrot novērtējuma laikā pieejamie dati, proti, nepadotie elektroenerģijas daudzumi un pieprasījuma manuālo atslēgumu līmenis (t. sk. salīdzinājums starp pieprasījuma brīvprātīgo atslēgumu līmeni un pieprasījuma piespiedu atslēgumu līmeni);
 - f) iemesli, kas pamato jebkādu ārpustirgus pasākumu piemērošanu;
 - g) iespējamie ierosinājumi vai ierosinātie uzlabojumi riskgatauvības plānā;
 - h) pārskats par iespējamiem tīkla attīstības uzlabojumiem gadījumos, kad elektroenerģētisko krīzi izraisīja vai veicināja nepietiekama tīkla attīstība.
3. Ja tās uzskata, ka *ex post* izvērtējuma ziņojumā sniegtā informācija ir nepietiekama, ECG un Komisija var prasīt, lai attiecīgā kompetentā iestāde sniegtu papildu informāciju.
4. *Ex post* izvērtējuma rezultātus attiecīgā kompetentā iestāde iesniedz ECG sanāksmei. Minētos rezultātus atspoguļo atjauninātajā riskgatauvības plānā.

18. pants

Uzraudzība

1. Papildus citiem šajā regulā izklāstītajiem uzdevumiem ECG apspriež:
 - a) ENTSO-E sagatavotā elektroenerģijas tīkla attīstības desmitgades plāna rezultātus;
 - b) to, cik saskanīgi ir riskgatauvības plāni, ko kompetentās iestādes pieņēmušas, ievērojot 10. pantā minēto procedūru;
 - c) Regulas (ES) 2019/943 23. panta 4. punktā minēto un ENTSO-E sagatavoto Eiropas resursu pietiekamības novērtējumu rezultātus;
 - d) dalībvalstu sniegumu elektroapgādes drošības jomā, ņemot vērā vismaz rādītājus, kas aprēķināti Eiropas resursu pietiekamības novērtējumā, proti, sagaidāmā nepadotā enerģija un sagaidāmais slodzes zuduma ilgums;
 - e) rezultātus sezonālās pietiekamības novērtējumiem, kas minēti 9. panta 2. punktā;
 - f) no dalībvalstīm saskaņā ar 7. panta 4. punktu saņemto informāciju;

- g) 17. panta 4. punktā minēto *ex post* izvērtējuma ziņojumu rezultātus;
 - h) īstermiņa pietiekamības novērtējumu metodiku, kā minēts 8. pantā;
 - i) reģionālās elektroenerģētiskās krīzes scenāriju apzināšanas metodiku, kā minēts 5. pantā.
2. ECG par 1. punktā minētajiem jautājumiem var dalībvalstīm, kā arī ENTSO-E sniegt ieteikumus.
3. ACER pastāvīgi uzrauga elektroapgādes drošības pasākumus un regulāri ziņo ECG.
4. Līdz 2025. gada 1. septembrim Komisija, balstoties uz pieredzi, kas gūta saskaņā ar šo regulu, izvērtē iespējamās līdzekļus, ar kuriem uzlabot elektroapgādes drošību Savienības līmenī, un iesniedz ziņojumu Eiropas Parlamentam un Padomei par šīs regulas piemērošanu, vajadzības gadījumā iekļaujot leģislatīvo aktu priekšlikumus šīs regulas grozīšanai.

19. pants

Konfidenciālas informācijas apstrāde

1. Dalībvalstis un kompetentās iestādes īsteno šajā regulā minētās procedūras saskaņā ar piemērojamajiem noteikumiem, tostarp valsts noteikumiem, kas attiecas uz rīcību ar konfidenciālu informāciju un procesiem. Ja minēto noteikumu īstenošanas rezultātā informācija netiek izpausta, cita starpā kā riskgatavības plānu daļa, dalībvalsts vai iestāde var sniegt attiecīgu nekonfidenciālu kopsavilkumu un sniedz to pēc pieprasījuma.
2. Komisija, ACER, ECG, ENTSO-E, dalībvalstis, kompetentās iestādes, regulatīvās iestādes un citas attiecīgās struktūras, vienības vai personas, kas saņem konfidenciālu informāciju saskaņā ar šo regulu, nodrošina sensitīvas informācijas konfidencialitāti.

VI NODAĻA

Nobeiguma noteikumi

20. pants

Sadarbība ar Enerģētikas kopienas līgumslēdzējiem pusēm

Ja dalībvalstis un Enerģētikas kopienas līgumslēdzējas puses sadarbojas elektroapgādes drošības jomā, šādā sadarbībā var ietilpt elektroenerģētiskās krīzes definēšana, elektroenerģētiskās krīzes scenāriju apzināšana un riskgatavības plānu izstrāde, lai neviens no veiktajiem pasākumiem neapdraudētu dalībvalsti, Enerģētikas kopienas līgumslēdzēju pušu vai Savienības elektroapgādes drošību. Šajā sakarā Enerģētikas kopienas līgumslēdzējas puses pēc Komisijas uzaicinājuma var piedalīties ECG attiecībā uz visiem jautājumiem, kas tās skar.

21. pants

Atkāpe

Tik ilgi, kamēr Kipra nav tieši savienota ar kādu citu dalībvalsti, 6. un 12. pantu un 15. panta 2. līdz 9. punktu nepiemēro ne starp Kipru un citām dalībvalstīm, nedz arī ENTSO-E attiecībā uz Kipru. Kipra un citas attiecīgās dalībvalstis var ar Komisijas atbalstu izstrādāt alternatīvus pasākumus un procedūras tiem, kas paredzēti 6. pantā un 12. pantā un 15. panta 2. līdz 9. punktā, ciktāl šādi alternatīvi pasākumi un procedūras neietekmē šīs regulas efektīvu piemērošanu starp citām dalībvalstīm.

22. pants

Pārejas noteikums līdz reģionālo koordinācijas centru izveidei

Līdz dienai, kad tiek izveidoti reģionālie koordinācijas centri saskaņā ar Regulas (ES) 2019/943 35. pantu, reģioni nozīmē vai nu dalībvalsti, vai dalībvalstu grupu, kas atrodas vienā un tajā pašā sinhronajā zonā.

23. pants

Atcelšana

Direktīvu 2005/89/EK atceļ.

24. pants

Stāšanās spēkā

Šī regula stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

Šī regula uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojama visās dalībvalstīs.

Briselē, 2019. gada 5. jūnijā

Eiropas Parlamenta vārdā –
priekšsēdētājs
A. TAJANI

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs
G. CIAMBA

PIELIKUMS

RISKGATAVĪBAS PLĀNA MODELIS

Šo modeli aizpilda angļu valodā.

Vispārīga informācija

- Par šā plāna sagatavošanu atbildīgās kompetentās iestādes nosaukums
- Dalībvalstu skaits reģionā

1. ELEKTROENERĢĒTISKĀS KRĪZES SCENĀRIJU KOPSAVILKUMS

Īsi apraksta saskaņā ar 6. un 7. pantā paredzēto procedūru reģionālā un valsts līmenī apzinātos elektroenerģētiskās krīzes scenārijus, tostarp apraksta izmantotos pieņēmumus.

2. KOMPETENTĀS IESTĀDES LOMA UN PIENĀKUMI

Definē lomu un pienākumus, kas noteikti kompetentajai iestādei un struktūrām, kurām deleģēta uzdevumu veikšana.

Apraksta, kuri uzdevumi, ja tādi ir, ir deleģēti citām struktūrām.

3. ELEKTROENERĢĒTISKĀS KRĪZES GADĪJUMĀ IZMANTOJAMĀS PROCEDŪRAS UN PASĀKUMI

3.1. Valsts procedūras un pasākumi:

- a) apraksta procedūras, kas jāievēro elektroenerģētiskās krīzes gadījumā, tostarp attiecīgās informācijas plūsmas shēmas;
- b) apraksta preventīvos un sagatavošanās pasākumus;
- c) apraksta pasākumus, kā mīkstināt elektroenerģētiskās krīzes, proti, pieprasījuma un piedāvājuma puses pasākumus, vienlaikus norādot, kādos apstākļos šādus pasākumus var izmantot, jo īpaši katra pasākuma ierosu. Ja tiek apsvērti ārpustirgus pasākumi, tie pienācīgi jāpamato, ņemot vērā 16. pantā noteiktās prasības, un tiem ir jāatbilst reģionālajiem un attiecīgos gadījumos divpusējiem pasākumiem;
- d) paredz sistēmu manuālai slodzes nomešanai, nosakot, kādos apstākļos slodze ir jānomet. Attiecībā uz sabiedrisko drošību un individuālo drošību norāda, kuras elektroenerģijas lietotāju kategorijas ir tiesīgas saņemt īpašu aizsardzību pret atslēgšanu, un pamato šādas aizsardzības nepieciešamību. Precīzē, kā pārvades sistēmu operatoriem un sadales sistēmu operatoriem būtu jārīkojas, lai samazinātu patēriņu;
- e) apraksta mehānismus, ko izmanto sabiedrības informēšanai par elektroenerģētisko krīzi.

3.2. Reģionālās un divpusējās procedūras un pasākumi:

- a) apraksta apstiprinātos mehānismus, ko izmanto sadarbībai reģiona līmenī un ar ko nodrošina pienācīgu koordināciju pirms un pēc elektroenerģētiskās krīzes, tostarp lēmumu pieņemšanas procedūras atbilstošai rīcībai reģionālā mērogā;
- b) apraksta reģionālos un divpusējos pasākumus, par kuriem panākta vienošanās, tostarp visus nepieciešamos tehniskos, juridiskos un finanšu pasākumus minēto pasākumu īstenošanai. Ar minētajiem pasākumiem sniedz informāciju cita starpā par maksimālajiem elektroenerģijas daudzumiem, kas sniedzami reģionālā vai divpusējā līmenī, ierosi palīdzību un iespēju pieprasīt tās pārtraukšanu, to, kādā veidā elektroenerģija tiks piegādāta, un noteikumiem par taisnīgu kompensāciju starp dalībvalstīm. Apraksta valsts pasākumus, kas nepieciešami, lai īstenotu un izpildītu reģionālos un divpusējos pasākumus, par kuriem panākta vienošanās;
- c) apraksta ieviestos mehānismus, ko izmanto sadarbībai un darbību koordinācijai pirms un pēc elektroenerģētiskās krīzes ar citām dalībvalstīm ārpus reģiona, kā arī ar trešām valstīm attiecīgajā sinhronajā zonā.

4. KRĪZES KOORDINATORS

Norāda un definē krīzes koordinatora lomu. Norāda kontaktinformāciju.

5. APSPIEŠANĀS AR IEINTERESĒTAJĀM PERSONĀM

Saskaņā ar 10. panta 1. punktu apraksta šā plāna izstrādes gaitā izmantoto apspriešanās mehānismu un šīs apspriešanās rezultātus; apspriešanās notiek ar:

- a) attiecīgajiem elektroenerģijas un dabasgāzes uzņēmumiem, tostarp attiecīgajiem ražotājiem vai to tirdzniecības struktūrām;
- b) nerūpniecisko elektroenerģijas patērētāju intereses pārstāvošām organizācijām;
- c) rūpniecisko elektroenerģijas patērētāju intereses pārstāvošām organizācijām;
- d) regulatīvajām iestādēm;
- e) pārvades sistēmu operatoriem;
- f) sadales sistēmu operatoriem.

6. ĀRKĀRTAS STĀVOKĻA TESTI

- a) Norāda grafiku, kādā reizi divos gados notiek reģionālās (ja piemērojams, arī valsts) reāllaika simulācijas reaģēšanai uz elektroenerģētiskām krīzēm;
- b) norāda saskaņā ar 12. panta 1. punkta d) apakšpunktu apstiprinātās procedūras un iesaistītos dalībniekus.

Attiecībā uz plāna atjauninājumiem: īsi apraksta, kādi testi ir veikti kopš pēdējā plāna pieņemšanas un kādi ir to galvenie rezultāti. Norāda, kādi pasākumi ir pieņemti minēto testu rezultātā.
